

Papprollen är fyra miljoner år

STOCKHOLM TT Redan för fyra miljoner år sedan födde våra anmodrar osedvanligt stora bebisar – långt tidigare än vad man hittills trott.

Detta var en omvälvande händelse. För första gången började papporna dela föräldraansvaret.

Slutsatsen dras i en ny studie av den amerikanske antropologen Jeremy DeSilva vid Boston University.

Han har granskat en lång rad fossil av våra utdöda släktingar, från mer sentida arter inom vårt eget släkte Homo till de äldre och mer primitiva släktena Australopithecus och Ardipithecus.

Utifrån de mer kompletta exemplaren har han

uppskattat kroppsvikten hos de vuxna kvinnorna/honorna och de nyfödda bebisarna. Siffrorna har sedan jämförts med motsvarande data för moderna människor och schimpanser.

Resultatet, som publiceras i den vetenskapliga tidskriften Proceedings of the National Academy of Sciences (110103), är både överraskande och märkligt.

Hos oss moderna människor är det nyfödda barnets vikt cirka sex procent av moderns vikt. Hos schimpanser är den nyfödde bara hälften så stor, cirka tre procent av moderns vikt.

Skillnaden är av stor betydelse. En schimpanshona kan relativt lätt föra med sig sin avkomma överallt, även när hon

klättrar upp i ett träd.

En människobebis däremot, är så pass tung att den medför rörelsehindrar för mamman. Mamman måste ha hjälp om hon ska kunna överleva, vilket innebär att pappan måste dra sitt strå till stacken om han vill se sin avkomma växa upp.

Hos människor tar med andra ord fadern ett visst föräldraansvar. Hos schimpanser är det tvärtom. Hannarna lyfter in te ett finger för det uppväxande släktet. Bebisanas vikt bestämmer alltså i viss mån köns roller och arternas sociala system.

Det har allmänt antagits att de nyfödda bebisarna blev tyngre relativt sent i människolinjens utveckling, att vikten ökade först i och med uppkom-

sten av släktet Homo för cirka 2,5-2 miljoner år sedan.

Men Jeremy DeSilvas studie visar att trenden uppstod långt tidigare, redan för drygt fyra miljoner år sedan, när släktet Australopithecus beträder den evolutionära scenen.

Australopithecus omfattar flera arter. Den mest kända är A. afarensis tack vare den berömda Lucy som levde för 3,2 miljoner år sedan i nuvarande Etiopien.

Australopithecinerna var tvåbenta precis som vi. Men där upphörde flesta likheter. Deras hjärnor var inte mycket större än schimpansers, och deras käkar och ansikten var mer ap-än människolika.

Ingen hade vågat gissa att deras nyfödda avkomor var större än nutida

honorna bara ha klättrat med stora svårigheter. Det är rimligare att anta att träden bara nyttjades i nödfall, exempelvis vid flykt undan stora rovdjur.

En obesvarad fråga är förstas varför den här trenden uppstod så tidigt, hos så primitiva varelser. Det är märkligt också med tanke på att hannarna hos Australopithecus var mycket större än honorna. Sådana skillnader mellan könen brukar vara ett tecken på stark konkurrens mellan hannarna vars energi i huvudsak går åt till att strida med varandra om honorna.

Hur detta ska förnas med omvårdnad om avkomman är en gåta. Kan ske våra äldsta förfäder och anmodrar hade ett socialt system som helt saknar nutida motsvarighet.

Roland Johansson